

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

Tit. 40. De his, quæ vi metusve caussa fiunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

8. Sicut autem tutor non cogitur satisficere, quia auctoritate publica constituitur, *l. Tutoris Cod. de administrat. tutor.* ita nec Syndicus cavet de iudicatum solvendo, sed tantum de iudicio sustinendo: nisi quando de syndicato & mandato probabiliter dubitari potest, *Glossa l. item § fin. D. Quod cuiusque universitatis &c.* Ex eadem causa Syndicus jurat de calumnia in animam propriam, non verò Collegii constituentis, *e. In pertra. Grandis 3 cum e seq. inf. De juram. calumnia.*

TITULUS XL.

De his, quæ vi metusve causa fiunt.

1. 2. Ratio ordinis.
3. Quid sit vis, & quotuplex.
4. Quid Metus.
5. Metu gesta ipso jure valent & obligant.
6. Exceptio.
7. Succurritur metum passio per restitutionem in integrum.
8. Dummodo metus sit cadens in existantem virum.
9. Metus reverentia non prodest.
10. Communicans cum excommunicato per metum peccat.
11. Oportet etiam ut praesens sit metus.
12. Et ab extrinseco illatus.
13. Quod si iusto metui iuramentum accesserit, illud servandum erit.

Postquam egit Pont. de exceptionibus, quæ defumuntur ex personis eorum, qui alieno nomine in iudicio versantur, quas actor vel reus, priusquam litem ingrediatur, adversario suo obicere potest; & de iis, quæ sponte agimus in iudicio, vel extra iudicium, quæque valent & irrefragabiliter servata sunt, *l. 1. D. De pactis*: merito nunc & recto ordine subiicit de iis exceptionibus, quæ defumuntur ex personis, vel actoris vel rei, ad quas res contra versa pertinet, si quid vi aut metu factum sit, sive contractum, sive aliena-

rum: ut sciatur, an ea quoque valeant, & quo casu valeant, an verò retractari possint & debeant.

2. Vis est maioris rei imperus, qui repellere non potest, *l. 2. D. Quod metus causa gest. oris.* Vim namque accipimus atrocem, & quæ adversus honores nostros fit, non eam, quam magistratus infert jure licito, & jure honoris, quem sustinet, *l. 3. D. eod.* non alium etiam minorem imperum, qui, quatenus minor, vim inferre non potest.

3. Vis proinde, quemadmodum sumitur hoc loco, alia est Præcisiva; veluti si violentia inevitabili eripiam alicui librum, pileum, vel quid aliud, vel deiciam aliquem in flumen, quo casu magis pati quam agere quis dicitur, *e. Sarrus 5. h. 2.* Alia est Cavativa sive Conditionalis, quæ non absolute cogit, sed sub conditione; ut si quem cogam mihi tradere equum suum, vel solvere centum. Rursus alia est Publica, quæ cum armis fit, & vis armata dicitur: alia Privata, quæ fit sine armis, & simpliciter, Vis aut Vis non armata dicitur: unde & in Digestis extat Titulus De vi, & Vi armata. Alia in super impulsiva, qua quis impellitur ad faciendum, quod alias non faceret: alia Ablativa, qua quid mobile ab aliquo auferitur: alia Expulsiva, qua quis e possessione sua eiicitur: alia Turbativa, qua quis turbatur in sua possessione: alia denique inquietativa, qua quis inquietatur in usu rei suæ. Et omnibus his casibus dantur interdicta vim patientibus adversus eam inferentes. Abbas in c. 2. n. 4. h. h. Jalon in l. Si quando Cod. Unde vi.

4. Metus in genere dicitur, instantis periculi vel futuri causa mentis trepidatio, *l. 1. D. eod.*

5. Quantum igitur ad ea attinet, quæ vi metusve gesta esse dicuntur, ea valida sunt & obligant ipso jure, ut constat ex *l. Simulter 24 §. 5. D. eod. l. Si metus causa 185. D. De acquir. hered. §. l. 1. D. h. 2.* ubi ait Prætor. Quod metus causa gestum erit, ratum non habeo: nam verbum futuri temporis significat non ipso jure esse nullum & irritum, sed irritandum. Constat item ex c. 2. h. 2. in verbis *qua metus & vi fiunt, de jure debent in irritum revocari.* Item ex Tit. Institutus. De exceptionibus in prime. ibi, *Si metus coactus Titio stipulanti promissisti, quod non debuisti promittere, palam est jure te obligatum esse.* Præterea ex *l. fin. Cod. h. 2.* ubi venditiones, donationes, transactiones per potentiam extortæ, præcipi-

pluribus infirmati : nam inde sequitur, ipso jure valere, ut juris remedio infirmandas, *d. cap. 2.* Confirmatur ex eo, quod Prætor promittat actionem & exceptionem *Quod metus causa*, ad hoc, ut gesta metu rescindantur, *l. Metum 9. §. 3. & 4. D. eod.* atqui exceptio non solet competere, nisi ut elidatur actio, quæ ipso jure competit, *l. 2. D. de exceptionib.* Ratio autem, cur qui aliquid per metum gessit, obligetur regulariter, est, qui coactus consensus est consensus, & coacta voluntas est voluntas, *d. l. Si mulier* : nam qui per metum vel metu coactus consensus suum præbet, verè & absolute consentit, atque è duobus malis eligit minus, v. g. male vult contrahere, quam interfici, vel aliud gravius malum pati, *can. Non solum xxxi. q. 4. Wesenb. ad D. h. tit. n. 1.* atque ita elicit actum ipsius consensus, cujus consensus principium est voluntas, quæ licet quoad actum imperatos simpliciter cogi possit, non tamen quoad elicitos, sed conditionaliter dumtaxat, quia scilicet, selecto metu, voluntas nollet nec eligeret illud minus malum.

6. Exciipiuntur tamen casus aliquot, in quibus metus viriæ ipso facto, ut notatur in *e. Abba 2. h. tit.* ut in causa matrimonii per metum contracti, in causa dotis per metum promissæ vel solutæ, in causa jurisdictionis per metum extortæ, voti per metum emissi, sententiæ per metum latæ, & aliis, de quibus Abbas in *d. c. 2. num. 8. & seqq. hoc* potissimum verò in causis spiritualibus, in quibus ea subtilitas, non attenditur, sed simpliciter vi metus gesta pro nullis habentur, *Wesenb. ad D. h. tit. in princ. post Abb. in e. De muliere, c. Cum locum n. 2. & 6. c. Veniens inf. De sponsalib.*

7. Cæterum licet regulariter gesta per metum summo jure teneant & obligent : tamen ob injuriam illatam metum passio, merito rescindi petuntur per in integrum restitutionem ; competitque reo adversus agentem, virtute contractus metu iniri, exceptio *Quod metus causa* : sive ipse, in cujus favorem contractus celebratus est, metum fecerit, sive alius quia res metu acquisita, transit affecta eo vitio ad quemcumque possessorem, *Glossa in c. 2. hoc l. l. item si 1. 4. §. in hac actione D. eod.* nisi quis sua culpa in metum incidit, *d. l. Si mulier in princ. D. eod.* & metus justè inferatur : veluti si mari-

tus minetur uxori accusationem de adulterio : cessat enim tunc ratio injuriæ, intuitu cujus contractus metu initus rescindi petitur. Quod si injustè & non juridice metus inferatur, veluti si maritus uxori adulteræ minetur mortem privata auctoritate, subvenitur metum culpâ suâ patienti, *c. Veniens inf. De sponsal. l. Nec timorem 7. h. t.*

2. Non quilibet autem metus metetur restitutionem, sed metus cadens in constantem virum ; qui dicitur justus metus, *cap. fin. inf. de appellat.* item probabilis & gravis : ut & qui in virum cadit inconstantem seu pusillanimum & formidolosum, qui etiam non timenda timeat, vocatur metus injustus, improbabilis, levis & vanus, juxta regulam Juris, Vani timoris justa exculatio non est, *l. Vani D. de R. l.* Dicitur autem metus cadens in constantem virum, qui respectivè ad personam patientis, spectatis etiam aliis circumstantiis (veluti, an causa minoris justa sit) & qualitate ac robore personæ, metum patientis, atque etiam infereatis (idque arbitrio judicis, ubi ex jure constat) meritò gravis & timor gravis mali censetur, *juxta l. 3. D. Ex quibus causis majores &c.* quippe qui illatus cogeret etiam quemlibet prudentem virum eligere potius, quod electum est, quam incurrere gravius aliquid, quod intentabatur : prudentis enim est è duobus malis eligere minus.

Dico, respectivè ad personam patientis : quia metus, qui respectu unius dici potest cadens in constantem virum, non potest dici talis respectu alterius, fortioris & robustioris ac majoris animi. Et minor metus requiritur in femina, quæ suapte natura est imbecillis, ut latè Tiraquel. *lib. 1. Connub. n. 71. & seqq.* quam in viro arg. *can. Indignantur xxxii. q. 6. ibi, cum tanto gravius. &c. Sicut inf. De homicidio, in princ.* ideoque considerata ætas, fragilitas ac magnitudo animi ejus, cui incutitur metus.

Gravis igitur seu in constantem virum cadens metus censetur in Jure metus mortis, *cap. Cum dilectus 6. h. t. d. l. Nec timorem 7. D. eod. l. Si per vim Cod. Quod metus causa* : metus mutilationis, quia hæc est quædam mors partialis membri, *can. Si quis abscideret dist. 55.* item metus amissionis vel universi patrimonii vel majoris partis, *c. 2. h. t. & sic de similibus.*

9. Dubitatur de metu reverentia. At verior opinio est, non cadere eum metum in constantem virum, nec venire in Edictum. *Quod metus causa*, & c. l. ult. h. t. & l. *Ad invidiam* 6. C. eod. nisi minæ aut verbera, aut alius gravis metus accedat, ex c. *Ex litteris* inf. *De desponsat, impuberum*, in verbis, *noletis* &c. quæ sententiam latè deducit Sanchez *De matrim lib. 4. Disp. 6. à num. 7.* Similiter dicendum, solas minas per se non esse iustam causam metuendi, nisi procedant ab eo, qui solitus sit eas exequi, *juxta l. Metum* 9. Cod. h. t. ibi, *non jactationibus & protestationibus.*

10. Ex dictis intelligi potest, cur is, qui metu mortis inductus communicat eum excommunicato in iis, quibus Canones vetant communicare, in divinis scilicet, non excusetur à peccato, nec teneatur excommunicatione, c. *Saceris* 5. h. tit. Nimirum quia talis metus quo quis peccat, non potest esse iustus; quandoquidem quilibet, quemlibet metum potius perpeti debeat, quam semel mortale peccatum incurtere. Aliud dicendum, si absolute fuerit coactus, d. c. *Saceris*; quamvis etiam metus iustus hoc faciat, ut peccatum sit levius, d. c. *Saceris.*

11. Secundò, requiritur ad restitutionem in integrum metus præsens & iusta illius causa, veluti præceptum aut preces Principis, & similia, de quibus Sfort. Oddus l. p. q. 7. art. 9. à n. 84. & non tantum suspicio ejus inferendi, l. *Metum* D. eod. Quamquam si talis suspicio sit quoque iusta & probabilis, sufficiat ad rescindendum contractum, quia tunc habetur pro metu, per l. *Novissime* 7. D. *Quod falso tutoris auct.* & c. ibi, *quod si compulsus, aut metu, non compelleretur* & c.

12. Tertio, debet esse metus ab aliquo extrinsecus illatus, & quidem eo fine, ut res talis fiat, Hinc si quis aliquid promittat vel voveat, ægrotus, aut in periculo naufragii, ob metum mortis, vel res suas vendat, ne fame pereat, tamen tenetur, & stare debet suæ promissioni & venditioni, perinde ac si absque metu promississet vel vendidisset, c. *Sicut nobis* 17. inf. *De Regularibus*; quia hic metus non est ab aliquo extrinsecus illatus, sed suapte natura & fortuito accidit. Similiter si quis mihi metum inferat ad matrimonium contrahendum, & eo metu percussus res meas vendam, non retractabitur venditio.

13. Quid si quis iusto aliquo metu inductus promiserit aliquid, vel juri alicui renuntiaverit, puta electioni de se factæ, & juramento promissionem vel renuntiationem firmaverit, an non poterit uti exceptione hac, quod metus causa promiserit vel renuntiaverit, & contravenire juramento? Dicendum, licet Jure civili juramentum ejusmodi per vim & metum extortum sit nullum. *Auth. Sacramenta puerum* Cod. *Si adversus venditionem*; Jure tamen Pontificio, quod plus deferit religioni juramenti, si tale juramentum non vergat in dispendium salutis æternæ, omnino servandum esse, nec competere exceptionem, c. *Ad aures* c. *Cum dilectus* h. t. c. *Si verò aliquis inf. de jurejurando.* At verò si quod juratum est, sit turpe & contra bonos mores, tum juramentum est nullum, cum juxta regulam Juris, non sit obligatorium contra bonos mores præstitum juramentum, c. *Non est de R. l. in 6* & teste Ambrosio in *can. Vnusquisque* 27. g. 4. tolerabilis sit juramentum non servari, quam quod turpe est facere.

Notandum denique hic est, ei qui metum passus est, competere duo remedia, ad versus ea, quæ metu gessit, scilicet actionem, *Quod metus causa*, quam intentare potest, dum vult contractum rescindere; & exceptionem, *Quod metus causa*, quâ, uti potest ad versus agentem, virtute contractus metu initi, & qua probata, repellit agentem.

TITULUS XLI.

De in integrum restitutione.

§. I.

Quid sit Restitutio, & quibus detur.

1. 2. Restituere & Restitutio quid sit.

3. Datur minoribus 25. annis.

4. 5. Dummodo probant & artem & lesionem & quanta ea esse debeat.

6. 7. 8. Datur præterea Reip. Ecclesie, & aliis p. locis.

9. Item majoribus 25. annis ex justa causa.

10. Deque eo, quo in minori aetate gestum est.

Instit.